

nen haar rechts- en werkingsfeer ziet liggen, moet er wel toe komen, ook de monetaire macht geheel aan zich te trekken. In deze lijn ligt dan de nationalisatie van de Nederlandse Bank, en het beleid van de Overheid op financieel gebied, dat door de schrijver wordt getypeerd als een systeem van gecontroleerde inflatie, in welk verband de goedkoop-geld politiek der Overheid de aandacht krijgt. Daar de waarde van geld bepaald wordt door hetgeen men er voor kopen kan, voltrekt zich een verdergaande onteigening van het particulier bezit en van reëel vermogen. Aangezien de rentevoet kunstmatig laag wordt gehouden, is de waarde van geld dienovereenkomstig gering, worden de inkomsten uit bezit en de beschikking daarover binnen zeer enge grenzen gehouden, hetgeen ook weer een volgende stap op de weg naar socialisatie van bezit is. Men kan hierbij o.i. gevoeglijk ook betrekken, dat de lust tot risicodragende geldbelegging in de ondernemingen wordt weggenomen via de dividendstop.

In een volgend hoofdstuk bespreekt de schrijver dit financieel beleid van de Overheid in zijn relatie tot het buitenland. Niet alleen het in het eigen land aanwezige werkzame vermogen der burgers bevindt zich in de greep van de almachtige Staat, dit is ook met het vermogen in het buitenland en de daar verkregen inkomsten het geval. De Overheid kent zich het recht toe, bezittingen der burgers in het buitenland op te vorderen, verhindert evenzeer verplaatsing van vermogen naar het buitenland, hetgeen tot een streng stelsel van devizecontrole leidt. Door deze onvrijheid ontstaat tweërlei waarde van het geld, de officiële waarde en de z.g. waarde op de zwarte markt. Waar geen vrije gelduitwisseling is, kan ook geen vrije goederenwisseling tussen de landen onderling zijn. Tweezijdige handelsverdragen zijn hiervan het gevolg, met leiding van de import en export door de Overheid in grote lijnen. De internationale markt bepaalt niet meer de waarde, feitelijk is er van geen marktwaarde voor vele goederen meer sprake. In en door de ruiltransacties, die op grond van deze handelsverdragen plaats vinden, wordt 'n zekere waarde afgesproken, welke op deze wijze tot stand komend wisselvallig is. Hierbij komt de Europese integratie om de hoek kijken; de „Grossraumpolitik“ van Hitler, hoewel terecht ten bloede toe bestreden om zijn onmenselijke excessen en tyrannie, leeft als ideologie, ontiaan van deze ontarding, toch weer op, ook bij de bestrijders.

Het financiële aspect komt vervolgens weer op de voorgrond bij de beschouwing van de druk, die de middenstand ondervindt van het dirigisme. De zeer zware belastingen en de overmatige druk, die zij leggen op deze bevolkingsgroep, betekenen een reële aantasting van haar bestaanmogelijkheid. Nagegaan wordt, hoe de arbeidersinkomens volgens het rapport van de Sociaal Economische Raad in 1951 voor enige groepen na de oorlog stegen van 2 pct. tot 33 pct., terwijl de bevolkingsgroep met een middelbaar inkomen van f 4000.— tot f 14.000.— een teruggang boekte in diezelfde tijd van 28½ pct. tot 57 pct. Ook hierin ziet de schrijver duidelijk openbaar worden, dat het dirigistische bewind de gerechtigheid niet nastreeft, maar dat zijn politiek in dienst staat van de machtsstaat. Dit leidt tot proletarisering en massificatie van de middengroepen uit onze bevolking en betekent dus 'n stap verder op de weg van het dreigend collectivisme.

Ook de positie van de eigendom wordt door de schrijver bezien. Ook hier oefent de Overheid volgens hem een macht uit, die, naar Bijbelse norm gemeten, haar niet toekomt en onrechtmatig is.

Ook de Vakbeweging als vrije vakbeweging ziet de schrijver in gevaar bij deze overheersing van de Overheid, waar wij op de tweesprong komen te staan: of de overwoekering van de staatsmacht door de vakverenigingen of de vakvereniging als nederige dienstmaagd van de Staat.

In een volgend hoofdstuk beziet de schrijver de bezwaren van de gevolgd sociale politiek, waar alles de duidelijke kenmerken draagt ener fatale egalisatie, het gelijkmaken van inkomens en vermogens. Dit geldt ook van arbeidersinkomens, daar de loonregelingen veelszins zulk een egalisatie in de hand werken en ook de arbeider door de belastingdruk geen mogelijkheid tot enige besparing wordt gelaten, terwijl al het geld terecht komt in collectieve fondsen, welke dan de bestaanszekerheid voor iedere burger zullen moeten waarborgen. Zo leidt de sociale zekerheid rechtstreeks naar de socialisatie en de socialisatie van de arbeid tot de socialisatie van de mens-arbeider, of diens slavernij. De dirigistische woningpolitiek van de overheid wordt eveneens kritisch bezien, waarbij in tal van gevallen de particuliere bouwinitiatieven worden achtergesteld bij de socialisatiebouw. De huurstap en het daardoor gedane onrecht aan de huiseigenaren komt in dit verband tevens aan de orde. Deze dwangmaatregel heeft onvoldoende onderhoud der woningen ten gevolge en derhalve dreigende achteruitgang en afbraak van bezit. Ondertussen worden alle huren gesubsidieerd door de Overheid voorzover het nieuw gebouwde woningen betreft en door de verhuurders voorzover het bestaande vooroorlogse behuizingen aangaat. Het enig hoopvolle aspect in deze desolate, chaotische toestand acht de schrijver hierin gelegen, dat het dirigisme automatisch tot een fataal einde komt, daar het alleen zolang kan blijven uitgeven als de

publieke kassen geld bevatten. Of dit aspect een hoopvol aspect is, betwijfelen wij.

Hier aangekomen, gaat de schrijver de taak en de positie van de politieke partijen na, tegenover dit complex van dirigistische dwalingen, waarbij de Staat als opperbankier, opperindustriële, opperhandelaar, opperlandheer en opperhuisbaas optreedt.

In Rooms Katholieke kring ziet hij tegen dit alles verzet rijzen, dat zich groepeerd om de publicaties van prof. F. Duynstee, doch in zijn eigen Antirevolutionaire levenskring ontmoet de schrijver voor zijn bezwaren niet de geringste blijken van instemming. Een enkele waarschuwend stem is er wel, maar het is veel te weinig. Zo vermeldt de schrijver een artikel van prof. H. van Riessen, die bij de bespreking van de dirigistische tendenzen zegt, dat de mensheid in snel tempo op weg is naar een slavernij, zoals er nog nooit één op aarde is geweest. Hoe desolaat de toestand is, dit staat voor dr Zeegers vast, dat, wanneer er een politieke vernieuwing zal komen, die waarlijk ons volk ten zegen zal zijn, deze op de een of andere manier in het Calvinisme zijn uitgangspunt zal moeten vinden.

Welke weg ziet de schrijver hierbij open liggen? Die der principiële voorlichting in protestants christelijke kring op zulk een wijze, dat voor tweërlei uitleg geen ruimte is gelaten. Ons volk zal volgens hem evenals de verloren zoon tot zelfinkeer moeten komen, waarbij men de ware achtergrond van de stoffelijke nood leert zien: de zonde, in deze openbaar wordend als de daemonische ontwikkeling van de staatsmacht. Dan zal men de weg terug moeten gaan, hetgeen men een conservatieve revolutie zou kunnen noemen. Zes maatregelen geeft de schrijver daarbij in overweging: 1. Herstel van de zelfstandigheid van de Nederlandse Bank en van de vrije kapitaalmarkt; 2. Het herstel der vrije prijsvorming en beëindiging der subsidiepolitiek, met een opheffing van de loonstop; 3. Een drastische reorganisatie van de sociale verzekering, met inkrimping en vereenvoudiging van de apparatuur en administratie. Voorts ook het herstel van de

Psalm 12: 6-9

Vertaling N.B.G.

*Ik maak mij op, nu kom Ik, zegt de HERE,
om hem, die in verdrukking Mij verwacht,
'tgerucht der armen zal in lof verkeren;
Ik stel in veiligheid, wie daarnaar smacht.*

*Wie schat des HEREN zuiver woord naar waarde?
Gedegen zilver is het, duur metaal,
gereinigd in een oven in de aarde,
gelouterd in den smeltkroes zeven maal!*

*Gestand doen zult Gij, HERE, al uw eden,
altos beschermt Ge ons tegen dit geslacht,
al breken goddelozen ook den vrede
en krijgt het kwaad de mensen in zijn macht.*

A. v. B.

medezeggenschap inzake de arbeidsvoorwaarden, door verplaatsing van het overleg naar de afzonderlijke organisaties van werkgevers en werknemers; 4. Een andere fiscale politiek, belastingverlaging door bezuiniging op Staatsuitgaven, liquidatie der bureaucratie, en beëindiging der „hervreldingspolitiek“. Voorts gelijke belasting bij gelijk inkomen, dus ongeacht de bron, waaruit de inkomsten worden verkregen; 5. Herstel van vrijheid inzake al of niet toetreding tot bedrijfsorganisaties; 6. Eerherstel van de eigendom, zodat er weer mogelijkheid kome een eigen bezit te verwerven en te behouden.

Na deze maatregelen te hebben besproken, komt de schrijver tot een samenvatting, waarin hij stelt, dat het vraagstuk van het dirigisme in laatste instantie is het probleem van gezag en vrijheid, welke beide hersteld moeten worden, opdat het gezag de vrijheid beschermte tegen bandeloosheid en de vrijheid het gezag behoede voor tyrannie. Daarom moet de belijdenis worden opgeheven, dat, waar de Geest des Heeren is, ook de vrijheid is, opdat de vermaning uitga: Gij zijt duur gekocht, wordt geen slaven van mensen.

De belangrijkste der zaak, die in dit boek aan de orde wordt gesteld, wettigt, dat wij in een volgend artikel een en ander gaan overwegen. P. GROEN.

GRONINGER Brieven

Amice frater,

Ik hoop niet, dat gij denken zult, als ik nog wat zeg over Van Deyssel en zijn bentgenoten: wat hebben wij daarmee eigenlijk te maken? Want vooreerst is het ons niet verboden te genieten als zij in staat werden gesteld, want alle gaven zijn van God de Heere, iets te geven, dat waarlijk schoon is. Wie de brood-dronken critiek op allerlei schrijvers, van geen min-

dere waarde, niet lust, moge eens zien hoe hij over Rembrandt schrijft.

Maar wat meer zegt, juist voor onze tijd is het heus niet kwaad de levensgang van die tachtigers eens na te gaan, wijl, wat hen verblindde, zulks thans in dubbele mate niet alleen dichters en schrijvers, maar ook predikers onzer dagen doet, onder wier gehoor zelfs een zich gereformeerd wanend publiek wel zit, menend verkondiging van het Woord Gods te horen.

De valse profetie werkt allereerst en allermeest in wat zich kerk noemt en zelfs wat waarlijk kerk is.

Ik doel hier op het grote kwaad, dat ons telkens weer parten kan spelen, n.l. de mystiek.

Om dit goed te verstaan en te duiden raad ik u aan: vergeet u toch niet het derde deel van prof. Schilder's werk over de „Heidelbergsche Catechismus“ te lezen en te herlezen. Ik kom daarop in dit verband nog terug.

Ik sprak van de levensgang der tachtigers. Het is de levensgang van de oude Griek, van zijn paganisme.

Voor de litteratuur is dat zo, en voor de politiek eveneens.

De achttiende eeuw begon te dwepen met de Griekse „democratie“; zij eindigde met de schrikkelijke terreur.

„La liberté à la bouche, le servage aux coeur“, als Chateaubriand het zei, en die had het beleefd. De vrijheid in de mond, de slavernij in het hart. En waar gaan wij heen, ook met dat schrikkelijk federalisme?

De tachtigers waren in de grond der zaak pantheïsten. En de aanbidding der godin schoonheid bracht onvermijdelijk tot de mystiek. Het zijn inzonderheid dichtelijke zielen, die de verleiding, daarin gelegen, goed moeten onderkennen. Ik hoop daarom, dat de mannen van ons nieuwe tijdschrift „Stijl“ daarop zullen letten.

Biedt alleen het gehoorzaam bulgen voor het Woord Gods daartoe voldoende kracht, welk verweer zou er bij de moderne Grieken zijn? Mystiek en ten slotte cynisme, dat door de riolen van het leven kruipet.

Trouwens Van Deyssel begon met de verheerlijking van het naturalisme, met Zola; hij eindigde met Maeterlinck, d.w.z. met de mystiek in haar meest schijn-schone, giftige vorm: Plotinus.

Wat zagen wij nu? Van Eeden, die zijn mystieke uitingen aan die oude Plotinus ontleende, werd rooms.

Dat is meermalen de laatste toevlucht voor zulke geesten.

Gorter vertaalde Spinoza, een geest van zeer ver-wante structuur.

Kloos zei: ik ben een god in het diepst van mijn gedachten, en zong van de zee:

O, Zee, was IK als Gij in al uw onbewustheid,
Dan zou ik eerst geheel en gróót gelukkig zijn,
Dan was zijn Ziel een Zee en hare zelfgerustheid
Zou, wijl zij grooter is dan Gij, nog groter zijn.

Ook dit is Plotinus en Dionysius, de Aereopagiet, nagesproken.

En nu Van Deyssel in zijn „Levensleer“.

„O, zie aan, mij arme gelukkige, zie mij tusschen twee zonnen staan. De zilverstrakke binnenzon van het Inwendige Leven is in mij opgegaan en als een gouden licht-stortbloem hangt de buitenzon over mij te bloeien. Als ik tot een strakken toren mij voel worden in eenzaamheid zich bouwend naar omhoog...“

De binnenzon zal mij nooit weer verlaten en werd tot een vastzilveren harnas om mijn hart.“

Binnenzon, inwendig leven, en ook nog buitenzon, maar het komt toch op die binnenzon aan.....

Waar hebben wij toch soortgelijke klanken van het „inwendige“ en „uitwendige“ ook gehoord? Van het „zichtbare“, de buitenzon, en het „onzichtbare“, ver boven alle mensengedachte?

De mystiek ligt heel dicht bij elk mensenhart.

Ook bij elke waarlijke terugkeer tot de gehoorzaamheid aan het Woord Gods, bij elke reformatie moeten wij daarop bedachtzaam zijn.

Denk maar eens aan de dagen van Calvijn. Wat heeft hij een harde strijd moeten voeren tegen de mystieke geesten.

Heel de wederoperij was een herleving van de heidense mystiek, zoals die in de roomse kerk zich al sterker openbaarde.

Wat gebeurde er met een Datheen, toen hij in handen viel van de vroom-goddeloze David Joris? Hoe heeft hij deze val op zijn sterfbed met hete tranen beschreid.

Hoe liep Luther er duchtig in, toen hij dat giftig mystiek boekje ging prijzen, dat ik in een vorige brief reeds noemde?

Welk een vreselijke invloed heeft een Jacob Böhme uitgeoefend in zijn dagen en nog altijd; want deze figuren duiken in een bloeitijd der mystiek altijd weer op?

Wat is Kierkegaard met zijn van sprong tot sprong ten slotte in het „absurde“, tot de thans aangeboden afgod van de „existentie“, dan een christelijk schijnende mysticus?

En Nietzsche was van gelijke familie, met dit verschil, dat Kierkegaard nog omhoog zag naar de hemel, terwijl een Nietzsche krampachtig luisterde naar de stem van Zarathustra uit de diepte.

En keert thans een Heidegger zich niet graag naar de zuiver paganistische mystiek van een Hölderlin? De goden der oude Grieken.

Wordt niet thans de litteraire voorlichting van een

Rispens
zers aa
nog chi
En s
de beft
wat is
ziel“ bij
opstijge
laar Di
ven de
Het
christel
laatstg
en de e
Maar
eigen k
ven dit
alle we
walgins
geschaj
geraker
„niets“
bewust
ken ov
men.
Euck
grote c
die tot
poort t
vernd
punt er
God zij
En t
sende i
sticken,
zich m
Hier
Hier de
sterke
is“, alle
lijk vro
Gods e
„diepe
spreken
Het l
standel
voornan
onder l
wordt s
Prof.
erkende
gerust
s p o o
oppervl
voel, el
mystiek
In J
maar G
lem leer
templat
catechis
voudigst
het mo
ware le
zoals H
de zalij
Daar
van een
ouders
misschie
bokaal,
nog gev
aanbidd
Men l
gedachte
het bij
— doch
maar ik
den, als
geheuge
dat gev
Ik ko
werk, w
„linker
nisme, l
de lende
De va
lijk betc
de man.
Dat h
meer he
Maar
zaam zij
hart.
Met h
Behal
eveneens
king tot
iets aan